

Wat bezielt de pieldoos?

Elk hockeyteam heeft er minimaal een. Een pieldoos. Een individualist. Iemand die een teamsport bedrijft, maar ogenschijnlijk de verkeerde sport heeft gekozen. Teamgenoten blijven keihard 'passen' roepen als de pieldoos aan de bal komt, maar het heeft geen zin. Wat bezielt deze types?

Voor de liefhebbers zijn pieldozen baltovenaars en meesters van de vierkante meter. Critici vinden het maar niks. Het zijn in hun ogen egoïsten en balverliefde eenlingen die altijd op zoek gaan naar de briljante actie en geen oog hebben voor het teambelang. Pieldozen halen het bloed onder de nagels van hun teamgenoten vandaan. 'Hij gaat toch zelf', 'Altijd weer die kop naar beneden', 'Is-ie blind of zo?'. Op een goede dag krijgt de pieldoos krediet van zijn teamgenoten, want dan maakt hij of zij acties waar het team wat aan heeft. Alles lukt. Elk balcontact is raak en verdedigers worden dolgedraaid, strafcorners versierd en solo's bekroond met een doelpunt. De week erop is na drie mislukte pielacties het krediet alweer verspeeld, tenzij je Miek van Geenhuizen of Nick Meijer heet.

Balverliefd

Om de pieldoos beter te begrijpen is een vergelijking met de keeper essentieel. De functie van de keeper is om de bal te stoppen en eigenlijk zo snel mogelijk weer kwijt te raken. De pieldoos wil precies het tegenovergestelde. De bal moet ten allen tijde aan de eigen stick kleven, want de bal is een kostbaar goed. De beroemde Slowaakse tennisser Miroslav Mecir, gouden medaillewinnaar op de Olympische Spelen van 1988, had daar zijn eigen visie op. Hij hield niet van tegenstanders die aces sloegen, want die spelers misten de ware liefde voor de bal. De bal keihard raken getuigde volgens de excentrieke tennisser juist van een haat voor de bal en met een ace krijg je ook geen rally. Als je wel van de bal houdt, wil je hem in bezit houden, hem koesteren, aaien en nooit meer loslaten. Balverliefd noemen ze dat en daar heeft de pieldoos last van. Voor een solist is het loslaten van de hockeybal, ook wel pass genoemd, net zo onnodig als heel hard remmen als je in eindelijk in een BMW op de Duitse Autobahn rijdt. De *indian dribble* is voor pieldozen de reden dat ze hockeyen.

Het eerste wat kinderen leren als ze gaan hockeyen is met een hockeystick proberen de bal zo goed mogelijk onder controle te krijgen. Pielen noemen ze dat en het is de basis van het hockey. Paradoxaal genoeg begint hockey met leren pielen en word je naarmate je ouder wordt het pielen juist afgeleerd. Jeugdhockeyers die van soleren houden en de overstap naar de senioren maken, kunnen verwachten dat ze het eerste jaar op de training standaard worden getackeld. Pielen doe je maar in de jeugd, tenzij je zo briljant bent dat je acties al meteen een meerwaarde betekenen voor je volwassen teamgenoten. Zij hebben al wel geleerd oog te hebben voor het rendement van een actie.

<kader> Taco van den Honert: 'Volgend jaar mag er gepield worden bij Amsterdam'

Een van de allergrootste pieldozen in de historie van het Nederlandse hockey is Taco van den Honert (44). De ex-international was niet alleen degene die de hockeywereld de strafcornersleep gaf, maar juist de speler waarvoor liefhebbers naar het stadion kwamen vanwege zijn fenomenale dribbel. Van den Honert, komend seizoen hoofdcoach van Amsterdam heren 1, geeft aan dat een actie 'vanzelf' ging. 'Van tevoren bedacht ik echt niet wat ik ging doen. Je deed een trucje en dan kwam je nog wat sticks tegen en die

probeerde je te ontwijken. Er is van te voren geen route die je ziet op het veld. Als je eenmaal in de actie zit doe je alles intuïtief. Ik vind pielen het leukste wat er is met hockey. Vroeger kreeg ik natuurlijk weleens commentaar van teamgenoten. 'Speel eens over' en 'Geef die jongen een eigen bal', maar ik kon nog redelijk weggkomen met mijn pielacties. Een van de mooiste solo's die ik me kan herinneren was met het Nederlands elftal tijdens een Champions Trophy tegen Engeland. Ik slalomde langs vijf, zes verdedigers waarna ik met een schijnbeweging de keeper liet liggen en scoorde. Tegenwoordig heb ik het gevoel dat er minder pieldozen zijn dan vroeger. Hockey is fysieker en sneller geworden, waardoor je niet meer zo snel één tegen één komt te staan. Veel teams hockeyen met veel mensen achter de bal en tegen zo'n handbalverdediging is het lastig pielen. Wat mij betreft mag er volgend seizoen bij Amsterdam zeker gepield worden. Ik vind dat die tijd van pieldozen wel weer een beetje terug mag komen.'

Intuïtie

Voor wie zelf een pieldoos is begrijpt dat intuïtie en gevoel een belangrijk onderdeel uitmaken van het karakter van de echte solist. Toen Diego Maradona in 1986 bij het Wereldkampioenschap voetbal voor de middenlijn aan een solo begon die hem langs vijf Engelsen en een keeper bracht, had hij bij zijn aanneme niet bedacht wat hij ging doen. Hij zat verstopt tussen twee middenvelders, draaide om zijn lengteas en was opeens twee man kwijt. Hij bleef dribbelen, zag wat ruimte, passeerde een paar spelers, liep door, zag dat hij misschien wel langs nog een aantal spelers kon rennen en de keeper kon laten spartelen en prompt maakte hij een van de mooiste goals in de voetbalhistorie. Geen een pieldoos heeft ooit een briljante solo gemaakt die van tevoren is bedacht. Het zijn avonturiers pur sang, op weg naar een onbekende bestemming.

Pieldozen zijn ook creatieve spelers, want om een verdediger te passeren heb je naast enige snelheid iets onvoorspelbaars nodig. Als de verdediger weet dat je over de backhand gaat passeren, valt er bar weinig te pielen. In essentie probeert de echte pieldoos altijd de verdediger op het verkeerde been te zetten. Links en rechts dreigen, balletje tien centimeter naar links halen, dan weer snel naar rechts, weer terug, stilstaan, versnellen, dreigen met een pass, liften. Het moet allemaal in het arsenaal en techniek van de pieldoos zitten om de kluwen sticks te ontwijken. De verdediger kan slechts reageren en mag hopen dat die de goede keuze maakt als de solist zijn actie doorzet.

<kader> Grootste pieldoos niet in Nederlands elftal

Miek van Geenhuizen (28) is de laatste echte pieldoos binnen het Nederlandse tophockey. Geef de hockeyster van Laren een bal en ze tovert ermee. Waar medespeelsters onderdeel lijken van het team en de bal graag doorpassen naar iemand anders, staat de tijd stil als Van Geenhuizen de bal aanneemt. Balletje aannemen, stilstaan en een beetje pielen. En dat allemaal op de vierkante centimeter. Tegenstanders geven wat druk met hun stick, maar weten dat het geen zin heeft. Als de bal in haar bezit is, blijft die dat ook. Als er met nog met twee minuten te spelen een voorsprong te verdedigen is, kun je haar gerust de bal geven. Bij de cornervlag met drie tegenstandsters om zich heen voelt ze zich op haar gemak. Van Geenhuizen is het beste bewijs dat echte pieldozen nogal 'moeilijke figuren' zijn. De ex-international heeft vaak conflicten met haar coach, zoals haar verleden met respectievelijk Marc Lammers, Robbert Paul Aalbrecht en bondscoach Herman Kruis bewijzen. En toch kunnen we niet zonder Van Geenhuizen op de Nederlandse velden, die door een conflict met de bondscoach niet meer voor het Nederlands elftal uitkomt.

Dromers

Pieldozen zijn gevoelspelers, die daarom wisselvalligheid vertonen. Op een mooie dag voelen ze zich goed en gaat alles vanzelf. Ze beslissen op het moment dat het wel handig is om de bal in een keer over de forehand van de tegenstander te trekken om daarna de tweede verdediger met een liftje te passeren. Ze zijn 'in the zone' en verdedigers zijn er om gepasseerd te worden. De grootste tegenstander van de pieldoos is 'nadenken'. Gevoelspelers die nadenken als ze de bal krijgen, veranderen prompt in de slechtste spelers van het hele hockeyveld. Coaches die pieldozen bevelen om 'alleen aan de buitenkant te passeren' weten zeker dat hun gekrenkte solist binnen de kortste keren uit vorm is.

Nadenken als je de bal aanneemt is voor de pieldoos het grootste kwaad. Het momentum van de actie is dan al voorbij en wat aanvallers nou juist voor hebben op verdedigers is het keuzemoment. Verdedigers reageren, aanvallers beslissen.

Pieldozen zijn ijdel en overschatten hun eigen kunnen. Een bal op de middenlijn krijgen, vier man passeren, via de cornervlag en de achterlijn weer naar binnen trekken, de keeper laten spartelen en dan briljant scoren: het is de droom van elke pieldoos. Het zijn idealisten, die niet accepteren dat een goal ook op z'n Duits gemaakt kan worden: een paar keer passen en dan de bal intippen. Nee. Het grootste goed is een geslaagde individuele actie. Daar zit de schoonheid voor de solist. Het ego wordt gestreeld en er is weer wat krediet opgebouwd naar teamgenoten voor een volgende actie. Helaas zijn pieldozen nogal koppig. De solist die een goede wedstrijd speelt en keer op keer zijn of haar tegenstander het nakijken geeft, probeert de acties nog verder door te drijven, zodat één tegen drie of zelfs vier een hele normale actie lijkt. Je moet wel koppig zijn om dertig keer hetzelfde te proberen in een wedstrijd. Continue proberen je verdediger te passeren, gaat op den duur vervelen zou je denken. Niet bij de pieldoos, die een herhaling van zetten heerlijk vindt.

<kader> **Bert Bunnik: 'Te veel trainers bannen creativiteit spelers uit'**

Technisch directeur van de KNHB, Bert Bunnik (57), ziet de echte solisten graag terugkeren op de Nederlandse velden. 'Pieldozen zoals je ze vroeger had, zie je tegenwoordig niet meer. Ik heb nog geen opvolger gezien van Taco van den Honert. Ik denk dat het komt door de manier van trainen. Jeugdspelers worden snel in een vakje geduwd en ik denk dat coaches en trainers in Nederland spelers meer moeten stimuleren tot creativiteit. Daarvoor moet er ook geschikte oefenstof komen. Laat kinderen één tegen vier oefenen. Dan leer je wel de bal bij je te houden.

Van voorhoedespelers als vroeger Taco van den Honert, Marten Eikelboom en Jaap Derk Buma zie ik tegenwoordig in het Nederlands elftal niet zo snel de evenknie. Dat komt omdat er in de jeugd te veel op teamresultaat en te weinig op individualiteit wordt getraind. Het is belangrijk de creativiteit van een talent te stimuleren en niet af te straffen. Laat ze lekker pielen en handigheidjes ontwikkelen.'

Nadelen

Zelfs als de pieldoos in vorm is, heeft het hockeyteam nog last van hun artiest. Want de echte pieldoos wil na een geslaagde solo en een slagveld van drie dolgedraaide verdedigers op de grond, weleens zo euforisch zijn over de eigen solo dat meeverdedigen op iets lijkt wat zeker niet vandaag hoeft te gebeuren. 'Mijn acties lukken toch?' kijkt de einzelgänger verontwaardigd naar zijn teamgenoten.

Nog erger is de pieldoos die niet in de wedstrijd zit. Die blijft doen wat hij of zij in het hoofd heeft zitten: prachtige slaloms en blije gezichten alom. Even terugschakelen en passen in plaats van de bal onevenredig lang bij zich te houden zit er niet in en vooral dat laatste maakt teamgenoten gek. Iedereen ziet dat de acties keer op keer tot balverlies leiden. En dan komen we bij de nachtmerrie van elke pieldoos. Hij of zij wordt overgeslagen. Het team heeft onbewust en terecht bedacht dat het rendement van de solist te laag is en besluit dan om de medespeler geen bal meer te geven. Het allerergste is gewisseld worden na een paar mislukte acties, waarna een slome treurmars volgt naar de gevangenis van de solist: de dug out. De pieldoos is daarmee uitgepield, maar weet dat er volgende week een nieuwe wedstrijd is. Dan moeten die acties toch zeker wel lukken.

<kader> **Teun de Nooijer geen pieldoos**

Teun de Nooijer (34) is een briljante hockeyer, maar moeilijk een pieldoos te noemen. De vergelijking met Johan Crujff is vaak gemaakt, want de manier waarop de beste Nederlandse voetballer aller tijden zijn techniek en snelheid gebruikte is te vergelijken met de hockeyer van Bloemendaal en het Nederlands elftal.

De Nooijer is handig en heeft een weergaloze versnelling, maar heeft ervoor gekozen om zijn techniek puur functioneel te gebruiken, in dienst van het elftal. Daardoor is hij de solist met het meeste overzicht en zie je hem zelden op foto's met alleen maar met z'n hoofd gericht naar de bal. Zomaar even een balletje op en neer, omdat het zo lekker is, doet hij niet. Geen pieldoos dus. Desondanks heeft hij ongelofelijk veel mooie solo's op zijn naam staan, maar dat was op dat moment het meest functionele om te doen.